

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

**TOURKIKI ENOSI XANTHIS VE DİĞERLERİ / YUNANİSTAN
DAVASI**

(Başvuru No. 26698/05)

KARAR

STRAZBURG

27 Mart 2008

Kararın Kesinleştiği Tarih:

29/09/2008

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2021. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Tourkiki Enosi Xanthis ve diğerleri / Yunanistan davasında,

Başkan

Nina Vajić,

Hâkimler

Khanlar Hajiyeve,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

George Nicolaou,

Ad Hoc Hâkim Petros Pararas

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Søren Nielsen'in katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Birinci Bölüm), 6 Mart 2008 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin ardından anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Yunanistan Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, isimleri ekte yer alan, iki derneğin ve sekiz Yunan vatandaşının ("başvuranlar") 15 Temmuz 2005 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuru (No. 26698/05) bulunmaktadır.

2. Başvuranlar, İskeçe Barosuna kayıtlı Avukat O. Hatzibram tarafından temsil edilmektedirler. Yunan Hükümeti ("Hükümet"), kendi görevlisinin delegeleri olan, Devletin Hukuk Danışmanı M. Apessos, Devletin Hukuk Danışman Yardımcısı C. Georgiadis ve Devletin Hukuk Danışmanı dinleyicisi Z. Hatzipavlou tarafından temsil edilmektedir.

3. Başvuranlar özellikle, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası, 9, 10, 11 ve 14. maddeleri açısından, ulusal mahkemelerin kararıyla birinci

başvuranın kapatılmasından ve buna ilişkin yargılamanın uzunluğundan ve adilliğinden şikâyet etmişlerdir.

4. Mahkeme, 14 Eylül 2006 tarihinde, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası, 11 ve 14. maddeleri bağlamındaki şikâyetlerin Hükümete bildirilmesine karar vermiştir. Mahkeme, Sözleşme'nin 29. maddesinin 3. fıkrası hükümlerine dayanarak, davanın kabul edilebilirliği ve esasının aynı zamanda incelenmesine karar vermiştir.

OLAY ve OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Birinci başvuran, merkezi İskeçe'de bulunan bir kültür ve spor derneğidir. Diğer dokuz başvuran, Yargıtay önündeki yargılama sırasında birinci başvuranın lehine davaya müdahil olmuştur. İkinci, üçüncü ve onuncu başvuranlar dışında, diğerleri, birinci başvuranın üyeleridirler.

1. Davanın Bağlamı

6. Birinci başvuran, 1927 yılında, Müslüman azınlığa mensup olan Yunan vatandaşları tarafından Batı Trakya Bölgesi'nde "İskeçe Türk Gençlik Evi" adıyla kurulmuştur. Birinci başvuranın amaçları, Tüzüğü'nden anlaşıldığı üzere, "Batı Trakya Türkleri'nin" kültürünü korumak ve desteklemek, aralarında dostluk ve dayanışma bağları oluşturmak ve Mustafa Kemal Atatürk tarafından başlatılan rejim değişikliğinin ardından Türkiye'de gerçekleşen kültürel, sosyal ve dini reformların yayılmasına katkıda bulunmaktır. Dernek, aynı zamanda, kültürel ve sportif faaliyetler düzenlemiştir.

7. Birinci başvuran, 1936 yılında, İskeçe ilk derece mahkemesi nezdinde, adının "İskeçe Türk Derneği" olarak değiştirilmesini talep

etmiştir. İskeçe ilk derece mahkemesi, aynı yıl, birinci başvuranın talebini kabul etmiştir (Karar No. 122/1936).

8. İskeçe Valiliği, 29 Kasım 1983 tarihinde, İskeçe ilk derece mahkemesine başvurarak, birinci başvuranın her türlü tabela, belge veya kaşesi üzerinde “Türk” ibaresini kullanmasının yasaklanması yönünde ihtiyati tedbir talebinde bulunmuştur.

9. İskeçe ilk derece mahkemesi, 2 Aralık 1983 tarihinde, İskeçe Valiliğinin talebini kabul etmiştir (Karar No. 561/1983).

2. İhtilaf Konusu Yargılama

10. İskeçe Valiliği, 30 Ocak 1984 tarihinde, İskeçe Asliye Hukuk Mahkemesine başvurarak, birinci başvuranın kapatılması talebinde bulunmuştur. İskeçe Valiliği, söz konusu derneğin Tüzüğü’nün kamu düzenini bozduğunu iddia etmiştir.

11. İskeçe Asliye Hukuk Mahkemesi, 11 Mart 1986 tarihinde, İskeçe Valiliğinin talebini kabul etmiş ve birinci başvuranın kapatılmasına karar vermiştir. İskeçe Asliye Hukuk Mahkemesi, Derneğin Tüzüğü’nde, Atatürk tarafından başlatılan rejim değişikliğinin ardından Türkiye’de gerçekleşen kültürel, sosyal ve dini reformlara atıfta bulunulduğu, ancak bununla birlikte, bu reformlara ilişkin kesin bir açıklama sunulmadığı kanısına varmıştır. Dolayısıyla, Asliye Hukuk Mahkemesi, ilkelerin Yunan rejiminin yol gösterici ilkeleriyle uyumlu olup olmadığını değerlendirecek bir durumda bulunmadığı kanaatine varmıştır (Karar No. 36/1986).

12. Birinci başvuran, 20 Ağustos 1986 tarihinde, 36/1986 sayılı Karar’a karşı istinaf başvurusunda bulunmuştur. Birinci başvuran, 18 Aralık 1997 tarihinde, Trakya İstinaf Mahkemesinden bir duruşma günü belirlemesini talep etmiştir.

13. Trakya İstinaf Mahkemesi, 19 Mart 1999 tarihinde, itiraz edilen kararı onamıştır. Trakya İstinaf Mahkemesi, Tüzük’te belirtilen amaçların ve “Türk” ibaresinin kullanılmasının kamu düzenine aykırı olduğu kanısına varmıştır (Karar No. 117/1999).

14. Birinci başvuran, 15 Haziran 1999 tarihinde, temyiz başvurusunda bulunmuştur. Yargıtay, 8 Aralık 2000 tarihinde, gerekçe yetersizliği nedeniyle temyiz edilen kararı bozmuş ve davayı Trakya İstinaf Mahkemesine göndermiştir (Karar No. 1530/2000).

15. Trakya İstinaf Mahkemesi, 25 Ocak 2002 tarihinde, İskeçe Asliye Hukuk Mahkemesinin 36/1986 sayılı Kararı'nı [tekrar] onamıştır. Trakya İstinaf Mahkemesi, Tüzüğü'nde belirtilen amaçların ve başvuran şirket tarafından yürütülen faaliyetlerin ulusal kamu düzenine uygun olmadığı kanaatine varmıştır. İstinaf Mahkemesi, bilhassa, derneğin üyelerini, çok taraflı bir antlaşma olarak, başka ülkelerle beraber, Yunanistan ve Türkiye tarafından 1923 yılında imzalanan, Lozan Antlaşması'nda tanındığı üzere, "Yunan vatandaşlığına sahip Müslümanlar" olarak değil, Türkler olarak kabul ettiği kanısına varmıştır. İstinaf Mahkemesi, dahası, birinci başvuranın Türkiye'de Cumhuriyet'in ilan edilmesi sırasında Mustafa Kemal Atatürk'ün tanımladığı şekliyle, Türk ideallerinin Yunanistan'da yayılmasını amaçladığı kanaatine varmıştır. Bu nedenle, söz konusu Dernek, Yunanistan'da tanınan ve üyeleri etnik azınlıklara mensup olan diğer derneklerden ayrılmaktaydı, zira diğer dernekler, yalnızca kültürel gelenek ve göreneklerini korumayı amaçlamaktaydılar. Son olarak, İstinaf Mahkemesi, Başkanı da dâhil olmak üzere, birinci başvuranın bazı üyelerinin Trakya'daki Müslüman azınlığı "çok baskı altında kalan bir Türk azınlığı" olarak sunduklarını kaydetmiştir. İstinaf Mahkemesi bilhassa, birinci başvuranın Başkanı'nın TBMM İnsan Hakları Komisyonu tarafından düzenlenen bir konferansa ve "Batı Trakya Türk Federasyonu" tarafından düzenlenen uluslararası bir kolokyuma katıldığını tespit etmiştir. Söz konusu kolokyum sırasında, Yunan yönetiminin "Batı Trakya Türkleri'nin" haklarını gasp ettiği hususunun kamuoyuna bildirilmesine karar verilmiştir. Son olarak, İstinaf Mahkemesi, birinci başvuran tarafından "Hürriyet" isimli Türk gazetesine gönderilen bir yazıda, birinci başvuranın "kimliklerini her koşulda savunan Batı Trakya Türkleri'ne" atıfta bulunduğunu kaydetmiştir. İstinaf Mahkemesi, birinci başvuranın yalnızca adıyla, üyelerinin kökenine

atıfta bulunmayı amaçlaması durumunda, “Türk derneği” ibaresinden farklı bir ibareyi kullanabileceği sonucuna varmıştır (Karar No. 31/2002).

16. Birinci başvuran, 8 Nisan 2002 tarihinde, temyiz başvurusunda bulunmuştur. Diğer dokuz başvuran, 18 Aralık 2002 tarihinde, birinci başvuranın lehine Yargıtay önündeki yargılamaya katılmıştır. Yargıtay, 5 Aralık 2003 tarihinde, davayı önemi nedeniyle Genel Kurula göndermiştir (Karar No. 1549/2003). Yargıtay Genel Kurulu, 7 Şubat 2005 tarihinde, Trakya İstinaf Mahkemesinin 31/2002 sayılı Kararı’nın yeterli gerekçelere dayandırıldığı, derneğin amaçlarının ve faaliyetlerinin kamu düzenine aykırı olduğu ve dolayısıyla, kapatma tedbirinin gerekli olduğu kanısına varmasının ardından, başvuranların davasını reddetmiştir (Karar No. 4/2005).

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI

A. Anayasa

17. Anayasa’nın 4. maddesinin 1. fıkrası aşağıdaki şekildedir:

“Bütün Yunanlılar, kanun önünde eşittir.”

18. Anayasa’nın 12. maddesinin 1. fıkrası aşağıdaki gibidir:

“Bütün Yunanlılar, kanuna uygun olarak, kâr amacı gütmeyen dernekler ve sendikalar kurma hakkına sahiptirler; şu var ki kanun bu hakkın kullanımını asla ön izin şartına bağlayamaz.”

B. Medeni Kanun

19. Medeni Kanun, kâr amacı gütmeyen derneklere ilişkin aşağıdaki hükümleri içermektedir:

Madde 78

Dernek

“Kâr amacı gütmeyen kişilerden oluşan bir birlik, bulunduğu yerin Asliye Hukuk Mahkemesinde tutulan özel bir kamu siciline (dernek) tescil edilmesinden itibaren tüzel kişilik kazanır. Bir derneğin kurulması için en az yirmi kişi gereklidir.”

Madde 79

Derneğin Tescili İçin Başvuru

“Derneğin sicile tescil edilmesi için, derneğin kurucularının ya da yönetim kurulunun Asliye Hukuk Mahkemesine başvuruda bulunması gerekmektedir. Bu başvuruya, kurucu belgesi, yönetim kurulunu oluşturan kişilerin isim listesi ve yönetim kurulu üyeleri tarafından imzalanan ve tarih belirtilen Tüzük eklenmelidir.”

Madde 80

Dernek Tüzüğü

“Dernek Tüzüğü, geçerli olması için a) derneğin amacını, adını ve merkezini, b) dernek üyelerinin kabul edilme, geri çekilme ve çıkarılma koşulları ile hak ve yükümlülüklerini, (...) belirtmelidir.”

Madde 81

Derneğin Tescil Edilmesi Kararı

“Asliye Hukuk Mahkemesi, bütün yasal koşulların yerine getirildiği konusunda ikna olması halinde talebi kabul eder. (...)”

Madde 105

Derneğin Kapatılması

“Asliye Hukuk Mahkemesi, (...) c) derneğin Tüzüğü’nde belirlenen amaçtan farklı bir amaç izlemesi veya derneğin amacının ya da işleyişinin kanuna, ahlâka veya kamu düzenine aykırı olduğunun ortaya çıkması durumunda, derneğin kapatılmasına karar verir.”

C. Hukuk Muhakemeleri Kanunu

20. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun ilgili hükümleri aşağıdaki gibidir:

Madde 106

“Mahkeme, yalnızca bir tarafın talebi üzerine hareket etmektedir ve taraflarca ileri sürülen iddialara dayanarak karar vermektedir (...)”

Madde 108

“Usul işlemleri, tarafların inisiyatifi ve özeni dâhilinde gerçekleştirilmektedir (...)”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞMENİN 6. MADDESİNİN 1. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

21. Başvuranlar, yargılamanın uzunluğunun “makul süre” ilkesini ihlal ettiğini iddia etmektedirler. Ayrıca başvuranlar, İskeçe birinci derece mahkemesinin 561/1983 sayılı Kararı’nın verilmesiyle sonuçlanan seri yargılamanın adilliğinden şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrasını ileri sürmektedirler ve bu hükmün ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Herkes, davasının medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar (...) konusunda karar verecek olan (...) bir mahkeme tarafından, hakkaniyete uygun olarak (...) ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

A. Yargılamanın Süresi Hakkında

22. Hükümet, başvuranların davranışının bu yargılamanın süresinin uzamasına büyük ölçüde katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Hükümet, adli makamlara herhangi bir gecikmenin atfedilemeyeceğini ve söz konusu makamların bu davayı özenle ele aldığını iddia etmektedir. Hükümet, bilhassa, birinci başvuranın İstinaf Mahkemesi Yazı İşleri Müdürlüğünden, duruşmanın belirlenmesini talep etmesinin on bir yıl dört ay sürdüğünü tespit etmektedir.

23. Başvuranlar, yargılamanın çok uzun sürmesine ilişkin sorumluluğun Hükümete ait olduğunu belirtmektedirler. Başvuranlar, temyiz aşamasında bir duruşmanın belirlenmesini talep etme konusunda yaşanan gecikmeyi, yargılama masraflarını ödemek için sahip oldukları kaynakların eksikliğiyle gerekçelendirmektedirler.

1. Kabul Edilebilirlik Hakkında

24. İkinci ila onuncu başvuranlarla ilgili olarak, Mahkeme, ihtilaf konusu yargılamanın, söz konusu başvuruların birinci başvuranın lehine Yargıtay önünde üçüncü müdahil taraf oldukları 18 Aralık 2002 tarihinde başladığını ve Yargıtay'ın 4/2005 sayılı Kararı'yla 7 Şubat 2005 tarihinde sona erdiğini kaydetmektedir. Dolayısıyla ihtilaf konusu yargılama, bir dereceli yargılama kapsamında, yaklaşık iki yıl, bir ay sürmüştür. Mahkeme, bu sürenin aşırı olmadığı ve dolayısıyla, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası anlamında "makul sürenin" aşılmadığı kanısına varmaktadır.

25. Sonuç olarak, bu şikâyet, ikinci ila onuncu başvuranlara ilişkin olarak, açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

26. Mahkeme, birinci başvurana ilişkin olarak, bu şikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Mahkeme öte yandan, bu şikâyet bağlamında başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını da saptamaktadır. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

2. Esas Hakkında

27. Mahkeme, yargılamanın süresinin makullüğünün, davanın koşulları ve kendi içtihadında belirtilen kriterler ışığında, bilhassa davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkili makamların tutumu ile uyuşmazlığın ilgililer nezdindeki ehemmiyeti göz önünde bulundurularak

değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (bk., diğer birçok karar arasında, *Frydlender/Fransa* [BD], No. 30979/96, § 43, AİHM 2000-VII).

28. Bu durumda, Mahkeme, birinci başvurana ilişkin olarak, ihtilaf konusu yargılamanın İskeçe Asliye Hukuk Mahkemesine başvurulmasıyla, 30 Ocak 1984 tarihinde başladığını ve Yargıtay'ın 4/2005 sayılı Kararı'yla, 7 Şubat 2005 tarihinde sona erdiğini kaydetmektedir. Bu nedenle, ihtilaf konusu yargılama, üç dereceli yargılama kapsamında yirmi bir yıldan daha fazla sürmüştür. Şüphesiz, Mahkeme, birinci başvuranın İstinaf Mahkemesi Yazı İşleri Müdürlüğünden, duruşmanın belirlenmesini talep etmesinin on bir yıldan daha fazla sürdüğünü göz ardı etmemektedir. Ulusal makamlar, bu süre nedeniyle sorumlu tutulamayacaklardır. Bununla birlikte, bu süre birinci başvurana atfedilebilir olsa bile, Devletin sorumlu olduğu bütün yargılama, üç dereceli yargılama kapsamında yaklaşık on yıl sürmüştür. Mahkeme nazarında, bu türden bir süre, özellikle karmaşık olmayan bir yargılama için makul olarak kabul edilemeyecektir.

29. Mahkeme, dahası, somut olayda olduğu gibi, yargılamanın tarafların inisiyatif ilkesiyle düzenlenmesi durumunda bile, “makul süre” kavramının mahkemelerin yargılamanın seyrini takip etmelerini ve iki duruşma arasında geçecek olan süreye ilişkin olarak daha dikkatli olmalarını gerektirdiğini kaydetmektedir (bk., *Roïdakis/Yunanistan*, No. 7629/05, § 18, 21 Haziran 2007).

30. Mahkeme, bu konuya ilişkin içtihadını göz önünde bulundurarak, somut olayda, ihtilaf konusu yargılamanın süresinin aşırı olduğu ve “makul süre” gerekliliğini karşılamadığı kanısına varmaktadır.

Dolayısıyla, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası ihlal edilmiştir.

B. Yargılamanın Adilliği Hakkında

Kabul Edilebilirlik Hakkında

31. Mahkeme öncelikle, söz konusu yargılamanın birinci başvuranın her türlü tabela, belge veya kaşesi üzerinde “Türk” ibaresini kullanmasının

yasaklanmasından ibaret olan ihtiyati tedbir talebiyle ilgili olduğunu kaydetmektedir. Dolayısıyla, söz konusu yargılama, birinci başvuranın kapatılması talebine ilişkin olan, 30 Ocak 1984 tarihinde başlayan ve Yargıtay'ın 4/2005 sayılı Kararı'yla sona eren yargılamadan ayrılmaktadır.

32. Mahkeme, söz konusu yargılamanın, mevcut başvurunun sunulduğu 15 Temmuz 2005 tarihinden altı aydan daha fazla bir süre önce, 561/1983 sayılı Karar'la 2 Aralık 1983 tarihinde sona erdiğini kaydetmektedir.

Sonuç olarak, bu şikâyet süresinden sonra sunulmuştur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

II. SÖZLEŞME'NİN 9, 10 VE 11. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

33. Başvuranlar, ulusal makamların birinci başvuranın kapatılmasını sağlayarak, Sözleşme'nin 9, 10 ve 11. maddeleri ile Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 27. maddesinde güvence altına alınan haklarını ihlal etmelerinden şikâyetçi olmaktadır.

34. Mahkeme öncelikle, yalnızca Sözleşme veya Protokolleri tarafından güvence altına alınan hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğinin iddia edildiği başvuruları incelemeye yetkili olduğunu hatırlatmaktadır; Mahkeme, diğer uluslararası belgelerin ya da iç hukukun ihlal edildiği iddialarına ilişkin başvuruları incelemeye yetkili değildir.

35. Öte yandan Mahkeme bu şikâyeti yalnızca, Sözleşme'nin 9. ve 10. maddelerinde güvence altına alınan haklara nazaran somut olayda *özel bir hüküm (lex specialis)* olarak görünen, Sözleşme'nin 11. maddesi açısından inceleyecektir. Bu hüküm uyarınca:

“1. Herkes barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma hakkına sahiptir. Bu hak, çıkarlarını korumak amacıyla başkalarıyla birlikte sendikalar kurma ve sendikalara üye olma hakkını da içerir.

2. Bu hakların kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplum içinde ulusal güvenliğin, kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç

işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olanlar dışındaki sınırlamalara tabi tutulamaz. Bu madde, silahlı kuvvetler, kolluk kuvvetleri veya devlet idaresi mensuplarınca yukarıda anılan haklarını kullanılmasına meşru sınırlamalar getirilmesine engel değildir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

36. Hükümet, bu şikâyetin ikinci, üçüncü ve onuncu başvurular tarafından dile getirilmesi nedeniyle, Mahkemeyi şikâyeti Sözleşme’nin hükümleriyle kişi yönünden (*ratione personae*) bağdaşmadığı gerekçesiyle reddetmeye davet etmektedir. Hükümet, söz konusu başvuranların iddia edilen ihlalin “mağdurları” olarak kabul edilemeyeceğini iddia etmektedir.

37. Başvuranlar, bu sorun hakkında herhangi bir görüş belirtmemektedirler.

38. Mahkeme, bir başvuranın Sözleşme’nin 34. maddesini ileri sürmesi için iki koşulu yerine getirmesi gerektiğini hatırlatmaktadır: Başvuran, Sözleşme’nin bu hükmünde belirtilen başvuran kategorilerinden birine girmelidir ve Sözleşme’nin ihlalinin dolaylı mağdur olduğunu ileri sürebilmelidir. “Mağdur” kavramıyla ilgili olarak, Mahkemenin yerleşik içtihadına göre, söz konusu kavram, dava açma menfaati ya da ehliyetine ilişkin olanlar gibi ulusal kavramlardan bağımsız ve özerk bir şekilde yorumlanmalıdır (*Gorraiz Lizarraga ve diğerleri/İspanya*, No. 62543/00, § 35, AİHM 2004-III). Nitekim Sözleşme’nin 34. maddesi, “mağdur” ifadesiyle, iddia edilen ihlalin doğrudan ya da dolaylı mağdurunu veya mağdurlarını belirtmektedir (*SARL du Parc d’Activités de Blotzheim/Fransa*, No. 72377/01, § 20, 11 Temmuz 2006). Sözleşme’nin 34. maddesi böylelikle, yalnızca iddia edilen ihlalin doğrudan mağdurunu veya mağdurlarını değil, aynı zamanda, bu ihlalin zarar verebileceği ya da bu duruma son verilmesini sağlama yönünde geçerli bir kişisel menfaate sahip olan dolaylı mağdurları da kapsamaktadır (bk., *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, *Tanrıkulu ve diğerleri/Türkiye*

(k.k.), No. 40150/98, 6 Kasım 2001, *Open Door ve Dublin Well Woman/İrlanda*, 29 Ekim 1992 tarihli karar, A serisi No. 246-A, s. 22, § 43, ve *Otto-Preminger-Institut/Avusturya*, 20 Eylül 1994 tarihli karar, A serisi No. 295-A, s. 15-16, §§ 39-41).

39. İkinci, üçüncü ve onuncu başvuruların, birinci başvuranın kapatılması nedeniyle Sözleşme'nin 11. maddesinin ihlal edilmesinden şikâyetçi olmaları nedeniyle, Mahkeme, söz konusu başvuruların birinci başvuranın üyesi olduklarını, birinci başvuranın kapatılmasının kendilerini herhangi bir zarara uğrattığını veya bu duruma bir son verilmesini sağlama yönünde geçerli bir kişisel menfaate sahip olduklarını, ulusal mahkemeler ve Mahkeme önünde ileri sürmediklerini kaydetmektedir. Gerçekte, ikinci, üçüncü ve onuncu başvurular, yalnızca Yargıtay önündeki yargılama sırasında müdahil üçüncü taraf olarak Sözleşme'nin 11. maddesi bağlamındaki şikâyetlerini ileri sürmektedirler. Hâlbuki bu unsur, ilgililere Sözleşme'nin 34. maddesi bağlamında doğrudan veya dolaylı "mağdur" sıfatını vermek için yeterli değildir.

Sonuç olarak, bu şikâyet, ikinci, üçüncü ve onuncu başvurular tarafından ileri sürüldüğü kısım yönünden, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası bağlamında Sözleşme'nin 11. maddesiyle *kişi yönünden (ratione personae)* bağdaşmamaktadır ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

40. Mahkeme ayrıca, söz konusu şikâyetin, birinci ve dördüncü ila dokuzuncu başvurular yönünden Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Mahkeme öte yandan, bu şikâyetin başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını da belirtir. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların İddiaları

41. Hükümet dernek kurma özgürlüğünün mutlak bir özgürlük olmadığını vurgulamaktadır. Hükümet, Lozan Antlaşması'nın Yunanistan topraklarında bulunan etnik bir azınlığı değil sadece dini bir azınlığı, yani "Yunan vatandaşı olan Müslümanları" tanıdığını ileri sürerek, ulusal makamların, birinci başvuranın adının, üyelerinin vatandaşlığı konusunda kafa karışıklığı ve şüphe yaratması sebebiyle, kapatılması konusunda haklı olduğunu belirtmektedir. Hükümet, istinaf mahkemesinin haklı olarak birinci başvuranın amaç ve işleyişinin, Yunan Devleti içinde bir Türk azınlığın varlığı fikrini yaymayı ve üçüncü bir devletin, yani Türkiye'nin çıkarlarına hizmet etmeyi amaçladığı andan itibaren, kamu düzenine aykırı olduğu kanaatine vardığı kanısındadır. Hükümete göre, birinci başvuranın dernek tüzüğünde "Türk" ibaresine atıfta bulunulması, üyelerinin uzak kökenlerini anımsatmayı değil, üyelerini Yunanistan'da bulunan bir Türk azınlığın üyeleri olarak tanımlamayı amaçlıyordu. Hükümet, istinaf mahkemesinin, mülahazalarını, yaşanmış gerçeklere, yani başkanı da dâhil olmak üzere başvuran derneğin bazı üyelerinin, Trakya'daki Müslüman azınlığı "çok baskı altındaki bir Türk azınlığı" gibi sunma faaliyetlerine dayandığını tespit etmektedir. Hükümete göre, başvuranları veya Müslüman inancına mensup başkaca tüm Yunan uyrukluları, kanuni şartlara uyan ve adı üyelerinin kimliği ve amaçları konusunda belirsizlik yaratmayan bir dernek kurmaktan alıkoyacak herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Hükümet, Yunan mahkemelerinin, özellikle kamu düzeniyle ilgili sorunlar söz konusu olduğunda sahip oldukları takdir yetkisini göz önünde bulundurarak, somut olayda orantılılık kriterini karşıladıkları sonucuna varmaktadır.

42. Başvuranlar öncelikle, Lozan Anlaşması'nın, azınlıkların kendilerini "Türk" sıfatıyla tanımlamalarını yasaklamadığı yönünde cevap vermektedirler. Başvuranlar ikinci olarak, birinci başvuranın tüzüğünde

“Atatürk İlkelerinin” belirtilmesinin, aslında laiklik, kadın-erkek eşitliği ve bütün demokratik toplumların temellerine atıfta bulunma amacı taşıdığını kaydetmektedirler. Başvuranlar son olarak, birinci başvuranın yöneticilerinin, Hükümetin iddia ettiği gibi, sözde kanun dışı faaliyetler sebebiyle hiçbir zaman bir adli kovuşturmaya tabi tutulmadıklarını tespit etmektedirler.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

a) Genel ilkeler

43. Mahkeme, Sözleşme’nin 11. maddesinde belirtilen hakkın dernek kurma hakkını içerdiğini vurgulamaktadır. Vatandaşların ortak bir menfaat alanında toplu olarak hareket etmek amacıyla bir tüzel kişi oluşturma imkânı, dernek kurma özgürlüğü hakkının en önemli yönlerinden birini teşkil etmektedir ve bu imkân olmaksızın, söz konusu hak herhangi bir anlam ifade etmeyecektir. Mahkeme, çoğulculuğun ve demokrasinin sürdürülmesi için siyasi partilerin oynadıkları temel rolden sık sık bahsetmiş olsa da, kültürel veya manevi mirasın korunması, çeşitli sosyal veya ekonomik amaçların izlenmesi, etnik bir kimliğin araştırılması ya da azınlık bilincinin ifade edilmesi gibi diğer amaçlarla kurulan dernekler de demokrasinin düzgün bir şekilde işlemesi için ayrıca önem arz etmektedir (*Gorzelik ve diğerleri/Polonya* [BD], no. 44158/98, § 92, AİHM 2004-I).

44. Dolayısıyla, ulusal mevzuatın bu özgürlüğe nasıl yer verdiği ve bu mevzuatın yetkili makamlar tarafından pratikte nasıl uygulandığı hususu, bahis mevzu ülkedeki demokrasi durumunun göstergesidir. Şüphesiz Devletler, bir derneğin amaç ve faaliyetlerinin mevzuatla belirlenen kurallara uygunluğunu denetleme hakkına sahiptirler, ancak bunu Sözleşme bağlamındaki yükümlülükleriyle bağdaşacak ve Mahkemenin denetimine tabi olacak bir şekilde kullanmalıdırlar.

45. Sonuç olarak, Sözleşme’nin 11. maddesinde belirtilen istisnalar, dernek kurma özgürlüğüne getirilen sınırlamaların sadece ikna edici ve

zorunlu gerekçelerle meşrulaştırılabileceği katı bir yoruma tabi tutulmalıdır. Bu türden bir durumda, Devletler, Sözleşme'nin 11. maddesinin 2. fıkrası anlamında bir gerekliliğin varlığını değerlendirirken, mevzuatın yanı sıra bağımsız mahkemeler tarafından verilenler de dâhil olmak üzere, ilgili mevzuatı tatbik eden kararlar üzerindeki sıkı Avrupa denetiminin eşliğinde, sadece sınırlı bir takdir yetkisine sahiptirler (yukarıda anılan *Gorzelik ve diğerleri/Polonya* kararı, § 96).

46. Mahkeme, denetimini uygularken, yetkili yerel mahkemelerin yerine geçmekle görevli değildir, ancak bu mahkemelerin takdir yetkileri uyarınca verdikleri kararları Sözleşme'nin 11. maddesi açısından denetlemekle görevlidir. Bu, Mahkemenin, Devletin bu yetkiyi iyi niyetle, dikkatli ve makul bir şekilde kullanıp kullanmadığını araştırmakla yetinmesi gerektiği anlamına gelmez. Mahkeme, “izlenen meşru amaçla orantılı” olup olmadığını ve bunu haklı göstermek için ulusal makamlar tarafından ileri sürülen gerekçelerin “ilgili ve yeterli” olup olmadığını belirlemek için, davanın tamamını dikkate alarak, ihtilaf konusu müdahaleyi de değerlendirmelidir. Böylelikle Mahkeme, ulusal makamların kuralları, Sözleşme'nin 11. maddesinde yer verilen ilkelere uygun olarak, dahası, bağlantılı olayların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayanarak uyguladıkları konusunda ikna olmalıdır (*Sidiropoulos ve diğerleri/Yunanistan*, 10 Temmuz 1998 tarihli karar, *Karar ve Hükümlerin Derlemesi* 1998-IV, s. 1614, § 40; *Bekir-Ousta ve diğerleri/Yunanistan*, no. 35151/05, § 39, 11 Ekim 2007).

b) Yukarıda Belirtilen İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

47. Mevcut davada, birinci başvuranın kapatılmasının, başvuranların dernek kurma özgürlüğü hakkını kullanmalarına yönelik yetkili makamların bir müdahalesi anlamına geldiği hususuna taraflarca itiraz edilmemektedir. Bu müdahale, Medeni Kanun'un 105. maddelerinin yerel mahkemelerin dernek Tüzüğü'nün geçerliliğinin tartışmaya açık olduğunu tespit etmeleri halinde, bu derneğin kapatılmasına karar vermelerine imkân sağlaması

nedeniyle, “kanun tarafından öngörülmüştür”. Ayrıca Mahkeme, ihtilaf konusu müdahalenin, Sözleşme’nin 11. maddesinin 2. fıkrası bağlamında kamu düzeninin korunmasına ilişkin meşru bir amaç izlediğini kabul etmektedir.

48. Dolayısıyla, geriye özellikle ihtilaf konusu müdahalenin gözetilen meşru amaca ulaşmak için “demokratik bir toplumda gerekli” olup olmadığını incelemek kalmaktadır. Mahkeme bu noktada, “gerekli” sıfatının “zorunlu bir sosyal ihtiyacı” içerdiğini hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Gorzelik ve diğerleri/Polonya*, § 95). Mahkeme, siyasi bir örgütün kapatılması (bk. *Sosyalist Türkiye Partisi (STP) ve diğerleri/Türkiye*, no. 26482/95, 12 Kasım 2003) veya bir derneğin tescilinin reddedilmesi (*Organisation macédonienne unie Ilinden ve diğerleri/Bulgaristan*, no. 59491/00, 19 Ocak 2006) gibi dernek kurma özgürlüğüne yapılan bir müdahalenin gerekliliğini incelerken, ihtilaf konusu örgütlerin programlarının veya statülerinin kamu düzenine aykırı amaçlar içerip içermediğini araştıracaktır (yukarıda anılan *Sosyalist Türkiye Partisi (STP) ve diğerleri/Türkiye*, no. 26482/95, 12 Kasım 2003, § 41 ve *Organisation macédonienne unie Ilinden ve diğerleri/Bulgaristan*, §§ 70-74). Ayrıca Mahkeme, söz konusu program ve tüzüklerin içeriğini, başvuranların eylem ve tutumlarıyla karşılaştıracaktır. Nitekim Mahkeme, bir siyasi partinin veya bir derneğin, tüzüklerinde belirtilen amaçlar kılıfı altında, bu amaçlarla bağdaşmayacak faaliyetlerde bulunabileceği ihtimalini göz ardı etmemektedir (bk. *Türkiye Birleşik Komünist Partisi ve diğerleri/Türkiye*, 30 Ocak 1998, *Kararlar Derlemesi* 1998-I, s. 27, § 58 ve yukarıda anılan *Sidiropoulos ve diğerleri/Yunanistan*, § 46).

49. Mahkeme öncelikle, söz konusu kısıtlayıcı tedbirin, yani birinci başvuranın kapatılmasının, radikal niteliğini kaydetmektedir. Bu sebeple, Mahkeme, ilgili olguların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayalı olarak, yerel mahkemelerin, iç hukuk kurallarını, Sözleşme’nin 11. maddesinde yer alan ilkelere uygun şekilde uygulayıp uygulamadığını belirlemek için bu sınırlamanın gerekliliği konusunda titiz bir inceleme

yapacaktır (*Stankov ve Organisation macédonienne unie Ilinden/Bulgaristan*, no. 29221/95 ve 29225/95, § 87, AİHM 2001-IX).

50. Mahkeme, birinci başvuranın -dernek tüzüğünden anlaşıldığı şekliyle- amaçlarıyla ilgili olarak, ulusal mahkemelerin, birinci başvuranın adında ve tüzüğünde “Türk” ibaresinin kullanılmasının ve Mustafa Kemal Atatürk ilkelerine atıfta bulunulmasının, kamu düzenine aykırı olduğu kanaatine vardığını kaydetmektedir. Özellikle, İstinaf Mahkemesi, birinci başvuranın, bu şekilde, üyelerini Lozan Antlaşması’nda tanınan “Yunan vatandaşı olan Müslümanlar” olarak değil, Türkler olarak kabul ettiği kanısına varmıştır.

51. Mahkeme, Davalı Devlet tarafından Batı Trakya’daki Müslüman azınlığa ilişkin konulara verilen ağırlığı değerlendirmenin görev alanına girmediği kanaatindedir. Ancak Mahkeme, mevcut davada, “Türk” ibaresinin sadece birinci başvuranın adında ve tüzüğünde kullanılmasının, derneğin kamu düzeni için tehlikeli olduğu sonucuna varmak için yeterli olduğunu düşünmemektedir. Mahkeme bu konuda, ulusal mahkemelerin, bu ibarelerin kullanımını, derneğin yine kendi tüzüğünden anlaşılan bağlama oturtmadığını kaydetmektedir. Nitekim söz konusu derneğin amacı, tüzüğünde belirtildiği üzere, “Batı Trakya Türklerinin” kültürünü tanıtmaya, geliştirmeye ve aralarında dostluk ve dayanışma bağları meydana getirmeye matuftur. Dernek, bu amaca ulaşmak için aynı zamanda kültürel ve sportif faaliyetler de düzenlemiştir. Dolayısıyla, birinci başvuranın tüzüğünden, birinci başvuranın bir azınlığın üyeleri arasındaki kültürel bağları kuvvetlendirmeyi hedefleyen barışçıl amaçlar izlediği anlaşılmaktadır. Bu noktada, Mahkeme, şu hususu daha önce teslim ettiğini not eder ki; toprak bütünlüğü, milli güvenlik ve kamu düzeni bir bölgedeki kültürün tanıtılmasını amaçlayan bir derneğin işleyişiyle –bu dernek kısmen bir azınlığın kültürünü tanıtmayı hedefliyor olsa bile– tehdit edilemez; bir ülkede farklı azınlıkların ve kültürlerin varlığı, demokratik bir toplumun hoş görmesi, hatta uluslararası hukuk ilkelerine göre koruması ve desteklemesi

gereken tarihi bir olgu meydana getirir (yukarıda anılan *Sidiropoulos ve diğerleri/Yunanistan*, s. 1615, § 41).

52. Ayrıca Mahkeme, birinci başvuranın 1927 yılında “İskeçe Türk Gençlik Evi” adı altında kurulduğu ve ardından 1936 yılında İskeçe ilk derece mahkemesinin derneğin isminin “İskeçe Türk Birliği” olarak değiştirilmesine ilişkin talebi haklı bulduğu gerçeğini göz ardı etmemektedir. Mahkeme yine, söz konusu dönemde ulusal mahkemelerin, birinci başvuranın ismi veya tüzüğünden neşet eden kamu düzenini bozacak nitelikte herhangi bir unsur tespit etmediğini kaydetmektedir. Ayrıca birinci başvuran, 1983 yılında adli bir kararla kapatılmasına kadar, yaklaşık yarım asır, faaliyetlerini hiçbir engel bulunmaksızın sürdürmüştür. Bu nedenle, birinci başvuranın faaliyet gösterdiği süre boyunca, tüzüğünün kamuya açık olarak ortaya konanlardan başka amaç ve niyetleri gizlediğini gösteren hiçbir unsur görülmemesi önemsiz bir tespit değildir.

53. Nitekim Mahkeme, derneğin gerçek ve tek amacının Yunanistan’da etnik bir azınlığın bulunduğu fikrini yaygınlaştırmak olduğu varsayılsa bile, bunun tek başına demokratik bir toplum için tehdit oluşturduğunun kabul edilemeyeceği görüşünde olup; bu görüşün derneğin Tüzüğü’nde, üyelerinin şiddete veya antidemokratik ya da anayasaya aykırı yöntemlere başvurulmasını savunduğuna ilişkin herhangi bir unsurun bulunmaması karşısında daha da geçerli olduğu kanaatindedir.

54. Dolayısıyla, birinci başvuranın kapatıldığı dönemde, birinci başvuranın kamu düzeni ve toprak bütünlüğü için tehlike teşkil edebilecek faaliyetlerde bulunup bulunmadığı veya demokratik değerlerden taviz verip vermediği incelenmelidir. Mahkeme, Trakya İstinaf Mahkemesinin özellikle birinci başvuranın başkanının, Türk makamları veya "Batı Trakya Türkleri Federasyonu" tarafından düzenlenen söyleşilere katılmasını ve bir Türk gazetesinde "Batı Trakya Türklerine" atıfta bulunduğu bir mektubun yayınlanmasını ilgili unsurlar olarak kaydettiğini gözlemlemektedir. Ulusal mahkeme bu sebeple, birinci başvuranın Trakya Müslüman azınlığını, “çok baskı altında kalan bir Türk azınlığı” gibi gösterdiği sonucuna varmıştır.

55. Mahkeme, bu unsurlardan, birinci başvuranın programının kamuya açık olarak ortaya koyduklarından farklı amaç ve niyetleri gizlediği gerçeğini destekleyebilecek faaliyetlerde bulunduğu sonucuna varılamayacağı kanaatindedir. Trakya İstinaf Mahkemesi tarafından tespit edilen bu faaliyetler, aksine, sadece söz konusu derneğin azınlık bilincine sahip olduğu gerçeğini teyit etmekte olup, bu durum, tek başına, Sözleşme'nin 11. maddesi ile tanınan hakların kullanılmasına müdahalede bulunulmasını haklı gösteremez (bk. yukarıda anılan *Stankov ve Organisation macédonienne unie Ilinden/Bulgaristan*, § 89). Bu noktada, mahkeme içtihatlarına göre, bir grup insanın bir ülkenin topraklarının bir kısmının ayrılmasını talep etmesi veya özerklik talep etmesi durumunda bile, bu tür bir müdahalenin tek başına haklı sayılmadığı unutulmamalıdır (yukarıda anılan *Stankov ve Organisation macédonienne unie Ilinden/Bulgaristan*, § 97).

56. Ayrıca, dosyadan anlaşıldığı üzere, birinci başvuranın başkanının veya üyelerinin, dikkate alınması gereken önemli bir unsur olan şiddet, ayaklanma veya başka demokratik ilkeleri reddetme çağrısında bulundukları görülmemektedir (*Özgürlük ve Demokrasi Partisi (ÖZDEP)/Türkiye* [BD], no. 23885/94, § 40, AİHM 1999-VIII). Birinci başvuranın başkanının faaliyetlerinden anlaşıldığı üzere, bir Devletin nüfusunun bir kısmının kaderini ve kimliğini alenen tartışma niyeti, bir derneğe tasfiyesi gibi radikal bir sınırlama getirmek için yeterli değildir. Dernek kurma özgürlüğü aracılığıyla görüşlerini ifade etme hakkı (yukarıda anılan *Stankov ve Organisation macédonienne unie Ilinden/Bulgaristan*, § 97) ve kişisel özerklik kavramı (bk. *Evans/Birleşik Krallık* [BD], no. 6339/05, § 71, AİHM 2007-... ; *Pretty/Birleşik Krallık*, no. 2346/02, § 61, AİHM 2002-III), herkesin, etnik kimliğiyle ilgili inançlarını kanuni olarak ifade etme hakkını ifade eder. Görüşlerin bazı noktaları veya kullanılan ifadeler yetkililer tarafından şok edici ve kabul edilemez görünse de, bunların yayılması, kendiliğinden kamu düzenine ve bir ülkenin toprak bütünlüğüne yönelik bir tehdit oluşturmaz. Nitekim demokrasinin özü, sorunları açık bir tartışma

yoluyla çözebilmektedir. Hukukun üstünlüğü ilkesine dayanılarak kurulan demokratik bir toplumda, kurulu düzene meydan okuyan ve gerçekleşmesi barışçıl yollarla savunulan siyasi fikirlere, dernek kurma özgürlüğünün kullanılması yoluyla kendilerini ifade etmeleri için uygun bir fırsat tanınmalıdır (yukarıda anılan *Stankov ve Organisation macédonienne unie Ilinden/Bulgaristan*, § 97). Demokratik bir sistemin çoğulculuk, hoşgörü ve sosyal uyum gibi içsel değerleri de bunu öngörür (*Ouranio Toxo ve diğerleri/Yunanaistan*, no. 74989/01, § 42, AİHM 2005-X (özetler)).

57. Mahkeme, yukarıda belirtilenler ışığında, ulusal makamların, takdir marjlarını aştıkları ve birinci başvuranın kapatılmasının, demokratik bir toplumda gerekli olmadığı sonucuna varmaktadır.

Dolayısıyla Sözleşmenin 11. maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME’NİN 11. MADDESİYLE BİRLİKTE 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

58. Başvuranlar, birinci başvuranın, isminde “Türk” ibaresinin kullanılmasından ötürü kapatılmasının, ulusal mahkemeler tarafından tanınan ve üyeleri etnik bir azınlığa mensup olan diğer derneklere kıyasla ayrımcı bir fark yarattığından şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, Sözleşme’nin 14. maddesini ileri sürmektedirler, bu hüküm aşağıdaki gibidir:

“(…) Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

59. Mahkeme, her şeyden önce, daha önce açıklanan sebeplerle (bk. yukarıdaki 38 ve 39. paragraflar), bu şikâyetin, ikinci, üçüncü ve onuncu başvuranlar tarafından ileri sürülmüş olması sebebiyle, Sözleşme’nin 35.

maddesinin 3. fıkrası anlamında Sözleşme'nin 11. maddesi ile bağlantılı olarak 14. maddesi ile kişi bakımından (*ratione personae*) bağdaşmadığını ve 35. maddenin 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerektiğini kaydetmektedir.

60. Mahkeme ayrıca, söz konusu şikâyetin, birinci ve dördüncü ila dokuzuncu başvurularla ilgili olarak, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Mahkeme ayrıca, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını saptamaktadır. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

B. Esas Hakkında

61. Hükümet, ulusal makamların, birinci başvuranın kapatılmasına, üyelerinin etnik kökenine dayanarak değil, Lozan Antlaşması'na ve kamu düzenine aykırı olarak, Yunanistan topraklarında bulunan Türk bir azınlığın varlığını ima eden ismi ve tüzüğü nedeniyle karar verdiklerini kaydetmektedir.

62. Başvuranlar, "Helen Kadınları Derneği" veya Roman ya da Pomaklar tarafından kurulan dernekler gibi başka azınlıklara ait olan kişiler tarafından kurulan bazı derneklere kamu makamları tarafından müsamaha gösterildiğini iddia etmektedirler.

63. Mahkeme, bu şikâyetin Sözleşme'nin 11. maddesine dayanan şikâyetlerin içerdiği aynı olaylarla ilgili olduğunu kaydetmektedir (bk. yukarıda anılan *Sidiropoulos ve diğerleri/Yunanistan* kararı, s. 1619, § 52). Mahkeme, bu hüküm kapsamında vardığı sonucu dikkate alarak (bk., yukarıda 56. paragraf), bu şikâyetin ayrı olarak incelenmesinin gerekli olmadığı kanaatine varmaktadır.

IV. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

64. Sözleşme’nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder. ”

A. Tazminat

65. Başvuranlar, manevi zararları için tazminat talebinde bulunmakta olup, tazminat miktarının belirlenmesini Mahkemeye bırakmaktadırlar.

66. Hükümet, ihlal tespitinin, tek başına, başvuranların maruz kaldıklarını iddia ettikleri manevi zarar için yeterli bir adil tazmin teşkil edebileceğini belirtmektedir.

67. Mahkeme, birinci başvuranın, söz konusu davanın aşırı uzun sürmesi nedeniyle manevi bir zarara maruz kaldığından şüphe duymamaktadır. Mahkeme bu bağlamda, hakkaniyete uygun olarak, birinci başvurana, söz konusu miktar üzerinden doğacak her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere 8.000 avro (EUR) ödenmesine karar vermektedir.

68. Ayrıca birinci ile dördüncü ila dokuzuncu başvuranlar, dernek kurma özgürlüklerine yapılan orantısız müdahale sebebiyle, manevi zarara maruz kalmışlardır. Bununla birlikte, Mahkeme, bu zararın, Sözleşme’nin 11. maddesinin ihlaline ilişkin tespitle yeterince telafi edileceği kanaatindedir.

B. Masraf ve Giderler

69. Başvuranlar, masraf ve giderler bağlamında herhangi bir talep sunmamışlardır. Dolayısıyla bu bağlamda bir miktarın ödenmesine hükmedilmesine yer yoktur.

C. Gecikme Faizi

70. Mahkeme, gecikme faizi olarak, bu miktarlara, Avrupa Merkez Bankasının marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun, birinci başvurana ilgili olarak, yargılamanın aşırı uzun sürmesine ilişkin şikâyetler ve birinci ile dördüncü ila dokuzuncu başvurularla ilgili olarak, dernek kurma özgürlüğü hakkının tek başına ve Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte ihlal edildiği iddiasına ilişkin şikâyetler bakımından kabul edilebilir olduğuna ve geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna;
2. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine,
3. Sözleşme'nin 11. maddesinin ihlal edildiğine;
4. Sözleşme'nin 11. maddesiyle birlikte ihlal edildiği iddia edilen 14. maddesine ilişkin şikâyetin ayrıca incelenmesine gerek olmadığına;
5. a) Davalı Devletin, birinci başvurana, işbu kararın Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kesinleşeceği tarihten itibaren üç aylık bir süre içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek ve her türlü vergiden hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak 8.000 avro (EUR) ödemesine;
b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu miktara, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal

TOURKIKI ENOSI XANTHIS VE DİĞERLERİ / YUNANİSTAN KARARI

kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına,

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları gereğince 27 Mart 2008 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Søren Nielsen
Yazı İşleri Müdürü

Nina Vajić
Başkan

Başvuranlar Listesi:

1. Hikmet TZEMİLOGLOU tarafından temsil edilen « Tourkiki Enosi Xanthis » (İskeçe Türk Birliği) Derneği,
2. Galip GALİP
3. Ahmet MEHMET
4. Orhan HATZİBRAİM
5. Ahmet FAİKOGLOU
6. Birol AKİFOGLOU
7. Lutfie NİHATOGLOU
8. Hiousniou SERDARZADE
9. Rassim HİNT
10. Murat GİOUNOUZ tarafından temsil edilen « Diplômés de Sciences de la minorité de Thrace occidentale » (Batı Trakya Azınlığı Bilim) Kulübü